

Maa- ja metsätalousministeriö
Ruokaosasto

PÖYTÄKIRJA 1/2019
MMM013:00/2014

MANNER-SUOMEN MAASEUDUN KEHITTÄMISOHJELMAN 2014–2020 SEURANTAKOMITEA

Aika Tiistai 28.5.2019 klo 12:00-16:30
Paikka Oivangin lomakartano, Kuusamo

Jaana Husu-Kallio/maa- ja metsätalousministeriö, puheenjohtaja
Taina Vesanto/maa- ja metsätalousministeriö, varapuheenjohtaja
Eero Pehkonen/ maa- ja metsätalousministeriö
Esko Juvonen/maa- ja metsätalousministeriö
Harri Ahlgren/ työ- ja elinkeinoministeriö
Hanna Kortemaa/ Ruokavirasto
Raisa Ikonen/ Ruokavirasto

Hannele Sankari/ Ruokavirasto
Marja Karvonen/ Satakunnan ELY-keskus
Ulla Mehto-Hämäläinen/ Keski-Suomen ELY-keskus
Hannu Linjakumpu/Lapin ELY-keskus
Kari Kivikko/Hämeen ELY-keskus
Heikki Pahkasalo/ ProAgria Etelä-Savo
Päivi Kiviranta/ Suomen 4H-liitto, 4H Länsi-Suomi

Mirja Hellstedt/Maa- ja kotitalousnaisten Keskus ry
Ilkka Peltola/Keskipiste – Leader ry
Asko Peltola/Etelä-Pohjanmaan liitto
Leena Anttila/maa- ja metsätalousministeriö
Virva Terho/maa- ja metsätalousministeriö
Susanna Ollila/ Ruokavirasto

Valtakirjalla: Sini Wallenius/ maa- ja metsätalousministeriö, Timo Halonen/ maa- ja metsätalousministeriö

Poissa: Jyri Inha/ valtiovarainministeriö, Sonja Pyykkönen/ Ympäristöministeriö, Johan Åberg/ Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry, Jonas Laxåback/ Svenska lantbruksproducenternas centralförbund SLC r.f., Hannamari Heinonen/ Suomen yrittäjät, Jari Huovinen/ Elinkeinoelämän keskusliitto EK, Ulla Hyvönen/ Toimihenkilöjärjestö STTK ry, Tapani Veistola/ Suomen luonnonsuojeluliitto, Pertti Iivanainen /Maaseudun kehittäjät, Heli Walls /Suomen Kylät ry, Kati Pulli/ SEY Suomen eläinsuojeluyhdistysten liitto, Taina Väre/ Suomen Kuntaliitto

Pysyvät asiantuntijat: Kai Heikkilä/EU:n komissio, DG AGRI

Muut asiantuntijat: Meri Kiikkala/maa- ja metsätalousministeriö, Timo Lehtiniemi/ Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja Jaana Husu-Kallio avasi kokouksen ja totesi, että maaseutuohjelman toimeenpano on edennyt hyvin. Ensi vuonna jaetaan jo viimeiset myöntämisvaltuudet. Suomen EU-puheenjohtajakausi alkaa 1.7., mikä lisää työmäärää ministeriöissä uuden ohjelmakauden valmisteluun liittyvien tehtävien lisäksi. Ennen juhannusta hyväksytään Suomen pj-kauden ohjelma, kunhan uusi hallitus on muodostettu. Ruokavirasto on toiminut vuoden 2019 alusta. Maaseutuviraston ja Elintarviketurvallisuuksiviraston yhdistäminen on sujunut hyvin, eikä ole aiheuttanut asiakkaille ongelmia.

2. Kokouksen järjestäytyminen

Todettiin kokouksen läsnäolijat. Paikalla tai valtakirjalla oli läsnä 22 jäsentä/varajäsentä, joten kokous oli päätösvaltainen.

Jäsenmuutoksista todettiin, että YM ei ole ilmoittanut varsinaisen jäsenen nimeä, kun Tarja Haaranen ei enää ole jäsen. Ruokaviraston uudet jäsenet ovat Pia Mäkelä (Matti Puolimatkan tilalle) ja Raisa Ikonen (Juha Tallin tilalle). Pia Mäkelän varajäsen on jatkossa Hanna Kortemaa (Maria Teirikon tilalle). Suomen Yrittäjien uusi varajäsen on Janika Tikkala (Susanna Kallaman tilalle).

Työntekijäjärjestöjen uusi varajäsen on Kari Kokkola SAK (Maaret Pulliaisen tilalle).

3. Esityslistan hyväksyminen kokouksen työjärjestykseksi

Esityslista hyväksyttiin työjärjestykseksi esityksen mukaisesti.

4. Manner-Suomen maaseudun kehittämissuunnitelman 2014-2020 vuosikertomus 2018

Virva Terho/MMM esitteli suunnitelman vuosikertomuksen. Vuoden 2018 lopussa oli sidottu 81 % suunnitelman kehyksestä, ja maksettu 64 %. Kaikilta osin sidonnat eivät ole edenneet aivan tasaisesti. Esim. yhteistyö-toimenpiteen alatoimenpiteen 16.10 (Muu yhteistyö) sidonta-aste oli vuoden 2018 lopussa yli 300 %. Ruokavirasto selvitteli alatoimenpiteen hankkeita, ja niistä suurin osa olisi voitu sijoittaa myös johonkin muuhun yhteistyö-toimenpiteen alatoimenpiteeseen. Rahoitettavat hankkeet pitäisi kohdentaa alatoimenpiteeseen 16.10 vain siinä tapauksessa, ettei se sisällöltään sovellu mihinkään muuhun alatoimenpiteeseen (1-9).

Tuloskehyksen vuoden 2018 lopun välitavoitteet ovat toteutuneet ja kaikki välitavoitteet on jopa ylitetty, joten suoritusvarauksen saamisessa ei pitäisi olla ongelmaa. Ympäristökorvauksen osalta välitavoite toteutuu, mutta ohjelmakauden kokonaistavoite ympäristökorvauksen piirissä olevien tilojen lukumäärästä ei tule toteutumaan, koska tilojen määrä on alentunut ennakoitua nopeammin.

Vuosiraportista yli 200 sivua kattaa ohjelman arviointien tuloksia. Näitä tarkastellaan yksityiskohtaisemmin seurantakomitean syksyn kokouksessa. ELY-keskuksille tehdyssä kyselyssä on käynyt ilmi, että teknisen avun tehokasta käyttöä hankaloittaa ELY-keskuksille myönnettävän teknisen avun rahoituksen sitominen henkilötyövuosikiintiöihin. Ongelma pitäisi ratkaista siihen mennessä, kun teknisen avun viimeinen käyttösuunnitelmapäätös valmistellaan ja tuodaan seurantakomitean hyväksyttäväksi syksyllä 2019.

Keskustelu:

- Komission SFC-järjestelmä, johon vuosikertomus tallennetaan, ei toimi parhaalla mahdollisella tavalla. Kun ohjelman tuloksia on enemmän, myös käsiteltävä tietomassa kasvaa ja sen käsittely on työläämpää. Järjestelmä ei myöskään huomioi kaikkia ohjelman osia, kuten takaisinperintöjä, minkä johdosta luvut ovat osin epäloogisia. Kaiken kaikkiaan ohjelma on kuitenkin edennyt varsin tasaisesti. Komissio laskee vielä tuloskehyksen toteutumisen uudelleen, ja tekee sen jälkeen päätöksen suoritusvarauksesta.

Päätös: Seurantakomitea hyväksyi vuosikertomuksen.

5. Ajankohtaiskatsaus ohjelman toimeenpanon tilanteeseen

Ruokavirasto

Raisa Ikonen ja Hannele Sankari Ruokavirastosta kertoivat ajankohtaisista ohjelman toimeenpanoon liittyvistä asioista. Ruokavirasto aloitti toimintansa vuoden 2019 alussa. Ruokavirastolla on toimipaikkoja 20 paikkakunnalla, päätoimipaikka on Seinäjoki.

Yritystuen perustamistukea on sovellettu eri tavoin eri ELY-keskusalueilla, tulkintoja pyritään yhtenäistämään. Rakennetuissa haasteena on määrärahojen niukkuus ohjelmakauden loppuvuosina 2019 ja 2020. Ruokavirasto on aloittanut hallinnolliset ohjauskäynnit ELY-keskuksiin. Leader-ryhmiin tehdyistä hallinnollisista ohjauskäynneistä on ollut hyviä kokemuksia. NEUVOn neuvoja-haku on käynnistetty uudelleen helmikuussa

EU-lainsäädännön edellytysten muututtua, ja haku on nyt jatkuva. Toistaiseksi uusia hakemuksia on tullut noin 190 kpl.

Hyrrä-järjestelmän hakemuksista jo yli 95 % laaditaan sähköisesti. Suomi.fi tulee korvaamaan Katso-palvelun vuoden 2020 alussa, joten kaikkien 21 000 Hyrrän käyttäjän on haettava suomi.fi-käyttövaltuuksia vuoden 2019 loppuun mennessä. Haaste tulee olemaan myös saavutettavuusdirektiivin aiheuttamat sovellusmuutokset, jotka on tehtävä syyskuuhun 2020 mennessä.

Viljelijätukien päätukihaku on käynnissä 17.6. asti; siihen sisältyvät ympäristösopimukset, ei-tuotannolliset investoinnit ja luomu. Metsälaidunten tunnistamisessa ja määrittelyssä on ollut eroja eri alueilla, joten asiasta on järjestetty koulutusta. Ei-tuotannollisiin investointeihin varatut varat on kaikki käytetty; kertakorvaus on ollut niissä toimiva menettely. Luomutilojen määrä on noussut ja on nyt noin 4500 tilaa, mutta luomualan kasvuun on tullut väliaikainen pysähdys varojen niukkuuden vuoksi. Luomukotieläintilojen määrä on noussut ja erityisesti avomaan vihannesten maksuala luomussa on kasvanut moninkertaiseksi.

Keskustelussa nostettiin esiin mm. seuraavia asioita:

- Perustamistuen säädöksiin liittyviä asioita on selvitetty komission kanssa, ja tulkinnoissa ei pitäisi enää olla epäselvyyksiä. Perustamistuki todettiin hyväksi tukivälineeksi, mutta se on ehkä ollut hieman aikaansa edellä. Perustamistukea ei voi myöntää Annex I –tuotteille, mikä rajoittaa jonkin verran sen käyttömahdollisuuksia.
- Luomun rahatilanne on äärimmäisen harmillinen, sillä luomu voisi olla yksi ratkaisu maatalouden kannattavuuden parantamiseen ja luomussa on myös potentiaalia vientiin. Maatila-investointien rahoitustilanne ohjelmakauden viimeisenä vuotena huolestuttaa ELY-keskuksia.
- Ruokaviraston tekemät ohjauskäynnit ovat olleet ELY-keskusten kannalta hyödyllisiä.

ELY-keskukset

Timo Lehtiniemi Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta kertoi maaseutuohjelman toimeenpanon tilanteesta Pohjois-Pohjanmaalla ja ELY-keskusalueilla koko Suomessa. Ohjelma on edennyt kaiken kaikkiaan hyvin. Huolena on luomu- ja maatalousinvestointivarojen riittävyyden lisäksi ohjelman siirtymäkauden järjestelyt sekä odotettavissa oleva varojen supistuminen seuraavalla kaudella. Erityisesti vahvoilla maatalousalueilla investointivaroja tullaan tarvitsemaan aiempaa enemmän, kun tilojen ja koneiden koko kasvaa ja koneilla korvataan ihmistyövoimaa. Tarvittaisiin esimerkiksi lisää biokaasuin-

vestointeja lannan käsittelyä varten. Luomun rahoitustilanteen kannalta ohjelmassa olisi hyvä olla enemmän joustavuutta silloin kun nähdään, että tietyille tukimuodoille on enemmän tarvetta kuin rahoitusta. Tällä hetkellä Suomen tiloista luomutuotannossa on 13 % mutta markkinoilla luomutuotteita on vain 1-2 %; koko luomuketjulle olisi siis suuri kehittämistarve.

ELY-keskusten henkilöstöresurssit ovat haastavat, mm. lähivuosien eläkkeelle jäämisten myötä.

Keskustelussa todettiin mm. seuraavaa:

- Pj kysyi, miksi luomutuotteita tuottavia yrityksiä ei synny enempää.
- Todettiin, että luomua ei tuoteta niin suuria määriä, että sen varaan pystyisi rakentamaan suuremman mittakaavan yritystoimintaa. Esim. vienti Keski-Eurooppaan edellyttäisi paljon suurempia volyymeja kuin mikä on tällä hetkellä mahdollista.
- Maatalousinvestoinneille todettiin olevan taloudellisesti vaikeista vuosista huolimatta suuri kysyntä, johon pitäisi kyetä vastaamaan. Tarvittaisiin myös kokonaisnäkemyistä tulevista tukimuodoista ja –tasoista, jotta viljelijät voivat suunnitella toimintaansa realistiselta pohjalta.

Leader-ryhmät

Ilkka Peltola Keskipiste Leader ry:stä kertoi Leader-ryhmien ajankohtaisista asioista. Leader-hankkeita on hyväksytty jo 4413 kpl, joista 2800 on kehittämishankkeita ja 1613 yritystukia. Ruokaviraston ja Leader-ryhmien välinen yhteistyö on parantunut viime aikoina huomattavasti. Leader-ryhmiä huolestuttaa vuoden 2017 kehystarkistukseen sidotut varat, joita ei ole voitu jakaa ryhmille yhden ryhmän tekemän hallintovalituksen vuoksi. Kun hallintovalitus on nyt vedetty pois, pitäisi MMM:n toimia mahdollisimman nopeasti, jotta varat saadaan Leader-ryhmien käyttöön. Myös päättyneistä hankkeista vapautuneet varat olisi hyvä saada nopeammin palautettua Leader-ryhmien käytettäväksi, jotta voidaan varmistaa varojen mahdollisimman täysimääräinen käyttö. Hakemusten viranomaiskäsittelyajat ovat osin edelleen pitkiä. Leader-ryhmät ovat myös huolestuneita mahdollisesta siirtymäkaudesta.

Vastauksia esille nostettuihin asioihin:

- Kehystarkistuksen varat pyritään jakamaan Leader-ryhmille niin pian kuin mahdollista ja sen suhteen on jo ryhdytty toimenpiteisiin.
- Komissio lähtee siitä, että siirtymäkautta ei tulisi, mutta siirtymäkauden säädöksiä on jo valmisteltu siltä varalta, että niitä tarvitaan. Malli olisi melko samanlainen kuin edellisen ohjelmakauden vaihteessa – ”old rules, new money”.

- Toimintarahan käsittelyajat ovat osin olleet liian pitkiä, mutta nyt ollaan menossa parempaan suuntaan. Jotta käsittelyaikoja saadaan lyhennettyä, pitää myös Leader-ryhmien toimittaa pyydyt hakemuksen täydennykset aikataulussa.
- Uudelleen budjetointi on pitkä prosessi, joten päättyneistä hankkeista vapautuvia valtuuksia ei pystytä jakamaan nopeammin.
- Syksyn seurantakomitean kokouksessa tehdään ohjelmakauden viimeinen rahoitussuunnitelman muutos. Sen pitäisi olla niin realistinen kuin mahdollista, jotta ohjelman toteutumisessa päästäisiin mahdollisimman lähelle 100 %:ia.

6. Viestinnän ajankohtaiskatsaus

Meri Kiikkala/ MMM kertoi ohjelman viestinnän ajankohtaisista asioista. Ohjelman viestintäsuunnitelmassa vuosi 2019 on ilmastovuosi. Kesällä julkistetaan ”Tee se Suomessa” –matkailukampanja. Lisäksi on tulossa ”Viljelijä ratkaisee” –kuluttajakampanja. Sprinttejä eli tehoviikkoja järjestetään aiheista: ruoka, ilmasto ja Eurooppa-päivä. Parhaillaan on käynnissä ohjelmaviestinnän ulkopuolinen arviointi, josta saadaan myös suosituksia tulevan kauden viestinnän resurssointiin ja organisointiin.

Keskusteltiin siitä, saavatko kaikki tasavertaisesti tietoa ohjelman rahoitusmahdollisuuksista. Tiedonkulku on haaste, eikä koskaan päästä siihen, että kaikki ymmärtävät viestin samalla tavalla. Viestinnässä on menty parempaan suuntaan, mutta esim. ELY-keskuksen resurssit eivät riitä kaikkeen tarvittavaan. Tietoa rahoitusmahdollisuuksista on kyllä saatavissa, mutta yrittäjät tarvitsivat ennen kaikkea tukihenkilön tai sparraajan, joka seuroo käyttökelpoista tietoa yrittäjien käyttöön. Esim. seudullisilla yrityspalveluilla on tässä tärkeä rooli. Kaikenlaista verkostotoimintaa kannattaa edelleen kehittää tiedonkulun parantamiseksi; olisi hyvä järjestää esim. tapaaminen maaseutuverkoston viestijöiden ja maakunnan liittojen viestijöiden kesken.

7. Maaseutuverkoston tilannekatsaus

Taina Vesanto/ MMM esitteli maaseutuverkoston tilannekatsauksen. Suomen älykkäin kylä –kilpailu on käynnissä ja voittajat palkitaan vuoden 2020 maaseutuparlamentissa. Euroopan maaseutuverkoston järjestämässä ”Rural Inspiration Awards” –kilpailussa suomalaiset hankkeet menestyivät hyvin kaikissa viidessä kilpailusarjassa. Vuoden alussa on aloittanut kaksi uutta maaseutuverkoston teemaryhmää: Älykkäät kylät, jonka vetäjä on Sami Tantarimäki ja Tulevaisuuden tuottajat, jossa Juho Lapatto on valittu vetäjäksi Kaisa Pethmanin virkavapaan ajaksi.

8. Muiden ERI-rahastojen tilannekatsaus

Harri Ahlgren/TEM esitteli rakennerahasto-ohjelman tilannekatsauksen. Ohjelman kehyksestä on tällä hetkellä varattu 81 % ja maksettu 46 %. Vähähiilisyys-hankkeiden osuus on hitaan alun jälkeen noussut nopeasti ja on nyt 23,8 % (tavoite 25 %). Pohjoisen harvaan asutun alueen kehyksestä 87 % on varattu. Työpaikkoja on syntynyt 5814 kpl. Myös rakennerahasto-ohjelman tuloskehyksen tavoitteet ovat ylittyneet, mutta osa koko ohjelmakauden tavoitteista on silti kaukana toteutumisesta. Maaseutumaisten alueiden kehittämisessä on rahoitettu 133 hanketta, harvaan asutulla alueella 1520 hanketta.

Osasta tulevan kauden yleisasetusta sekä EAKR- ja ESR-asetuksista aloitetaan trilogit Suomen pj-kaudella loka-marraskuussa 2019. Itä-Suomen yliopisto tekee parhaillaan selvitystä yhteisölähtöisen paikallisen kehittämisen (CLLD) käyttöönotosta tulevalla kaudella. Asiaan on kuitenkin suhtauduttu kriittisesti TEM:n hallinnonalalla, koska se vaatisi isoja hallinnollisia muutoksia ja erillistä seurantaa. Vaihtoehtona voisi olla, että Leader-ryhmät toimisivat hakijoina rakennerahasto-ohjelmassa.

9. Rahoituskauden 2021-2027 valmistelun tilannekatsaus

Taina Vesanto/ MMM kertoi EU:n yhteisen maatalouspolitiikan valmistelun tilanteesta ja aikataulusta. Kansallisen valmistelun aikataulu on suunniteltu siten, että uuden kauden varat saataisiin käyttöön heti vuoden 2021 alussa. MMM:n järjestämien 27 työpajan tulokset ja johtopäätökset käsitellään työryhmissä ja hyödynnetään CAP-suunnitelman valmistelussa. Samoin hyödynnetään kuluvan kauden arviointien suosituksia soveltuvien osin. Syksyllä 2019 tehdään tulevaan CAP-suunnitelmaan liittyvät valinnat ja päätökset. Erityisen voimakkaasti on eri tahoilta noussut esiin osaamisen, innovaatioiden, neuvonnan ja sparrauksen tarve.

Keskustelua:

- Leader-ryhmät toivovat, että kaupungin ja maaseudun kehittämisen yhteistyö voitaisiin ottaa käyttöön CLLD-mallin kautta. Monirahastoinen yhteisölähtöinen paikallinen kehittäminen on jo käytössä useassa EU-maassa. Sen avulla voitaisiin tehdä uusia kokeiluja melko pienillä panoksilla.
- Komission GeoHUB:it ovat aloittaneet toimintansa. Suomen GeoHUB:ia koordinoi Taru Haapaniemi. Tulevan kauden CAP-suunnitelmassa SWOT-analyysi on

aiempaa tärkeämpi, koska EU-asetuksissa ei ole valmiita toimenpiteitä. Suomessa on tehty valmistelussa paljon hyvää työtä, erityisesti prosessin avoimuudessa ja ottamalla sidosryhmät laajasti mukaan valmisteluun.

10. Muut ajankohtaiset asiat

Muita asioita ei ollut.

11. Seuraava kokous

Seuraava kokous järjestetään Helsingissä 19.11.2019.

12. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 16:30.

Helsingissä 4.7.2019

Seurantakomitean puheenjohtaja,
kansliapäällikkö

Jaana Husu-Kallio

Seurantakomitean sihteeri,
neuvotteleva virkamies

Leena Anttila